

Dato: 19. april 2018

Tlf. dir.: 4477 3901

Fax. dir.: 4477 2051

E-mail: rsg@balk.dk

Kontakt: Rikke Storgaard Pedersen

EAN nr.: dbc@balk.dk

Sagsid: 17.00.00-A00-19-18

Notat

Dette er et uddybende notat, der supplerer notatet fremlagt på BSU den 6. marts 2018, punkt 7: "Effekten af modersmålsundervisningen"

Målgruppen

Den lovgivningsmæssige ramme for, hvem der skal modtage modersmålsundervisning i Danmark, er:

"Modersmålsundervisning gives til et begrænset antal tosprogede elever i den undervisningspligtige alder. I henhold til et EU-direktiv 77/486 er Danmark forpligtet til at give modersmålsundervisning til tosprogede børn fra EU/EEA landene, såvel som til elever fra Færøerne og Grønland." (Fælles Mål, Emu.dk)

Det vil sige, at den lovpligtige modersmålsundervisning er tilknyttet et EU-direktiv, der giver børn af EU-borgere en rettighed i forhold til at få et tilbud om modersmålsundervisning.

I 2001 blev det statslige tilskud til modersmålsundervisning fjernet, hvorefter kommunen selv kunne beslutte, hvorvidt den ville finansiere et tilbud om modersmålsundervisning ud over den lovpligtige modersmålsundervisning.

I Ballerup Kommune godkendte det daværende Skole- og Uddannelsesudvalg i oktober 2003 et lokalt tilbud om modersmålsundervisning i sprogene tyrkisk, arabisk og serbisk.

Senere blev det administrativt besluttet, at der ud fra den gældende økonomiske ramme blev tilbudt modersmålsundervisning i de sprog, hvor der var flest tilmeldinger. Det betød samtidig, at der ikke blev oprettet undervisning, hvis der ikke var tilmeldinger nok til et hold.

Der har ikke været tilknyttet specifikke krav til deltagelse i undervisningen i forhold til det enkelte barns sprogkompetence på modersmålet eller krav til, om barnet er 1., 2., 3. eller 4. generation.

Kriterier for at modtage modersmålsundervisning

Sprogtestning

Det er blevet undersøgt i Undervisningsministeriet, hvorvidt man kan indføre sprogtest som kriterie for deltagelse i modersmålsundervisning. Da der er tale om den ikke-lovpligtige modersmålsundervisning og dermed en ekstra service til borgerne, har Ballerup Kommune lov til at opsætte særskilte kriterier som adgangskrav til modersmålsundervisningen – i dette tilfælde at teste børnene for et aktivt modersmål.

Hvis alle børn skal sprogvurderes på deres modersmål, må der forventes en økonomisk udgift til sprogtestning samt administrative udgifter til organisering og information til forældre. Sprogtestning anslås til en halv time pr. barn samt skriftlig vurdering og afgørelse, i alt 1½ time pr. barn. Ved 70 børn er udgiften minimum 33.500 kr.

Hertil må forventes reaktioner fra forældre, hvis børn ikke vurderes dygtige nok til modersmålsundervisning frem for fx børnenes kammerater. Og der må forventes, at målgruppen indskrænkes, uden at der opnås en besparelse, da denne modvirkes af sprogtestning og administrativ arbejde.

I Ballerup Kommune oplyser forældre ved skoleindskrivning, hvorvidt der tales et andet sprog i hjemmet end dansk. Dvs. det er muligt at få et overblik over, hvor mange elever, der taler hvilke sprog, på baggrund af forældrenes oplysninger. Men børnenes reelle sprogkompetence og generationsforhold fortæller tallene ikke noget om.

Vedr. undersøgelse af brugerne

Danmarks Statistik opdeler befolkningen i følgende grupper i forhold til herkomst:

Person med dansk oprindelse: En person med dansk oprindelse er en person - uanset fødested - der har mindst én forælder, der både er dansk statsborger og født i Danmark.

Indvandrere: Indvandrere er født i udlandet. Ingen af forældrene er danske statsborgere, født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om, om nogen af forældrene eller personen er født i udlandet, opfattes den pågældende som indvandrer.

Efterkommere: Efterkommere er født i Danmark. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Når en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive klassificeret som efterkommere. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer.

I forhold til den lokalt ønskede opgørelse på 1., 2. og 3. generation vil en indvandrer i ovenstående klassifikation være 1. generation.

Efterkommere vil kunne være både 2. og 3. generation afhængig af, hvorvidt en af deres forældre har opnået dansk statsborgerskab. Danmarks Statistik oplyser, at der er forskel på, hvorvidt indvandrere søger statsborgerskab, og vi kan derfor ikke med sikkerhed opdele gruppen af efterkommere i generation.

Danmarks Statistik laver desuden en særlig statistik for børn af efterkommere. Dvs. mindst 3. generation, men heller ikke her kan vi adskille fx 3. og 4. generation.

Dvs. vi kan ikke lave en statistik for, hvor mange personer i Ballerup Kommune, der tilhører hvilken generation. Vi vil heller ikke kunne trække "generations"-oplysninger på borgerne. Vi kan dermed ikke bruge "generation" som adgangskriterium for modersmålsundervisning.

Hertil kommer, at der ikke nødvendigvis er en sammenhæng mellem generation og modersmål. Danmarks Statistik oplyser, at de ikke har statistik om modersmål.

Der er heller ingen viden om sammenhæng mellem herkomst og modersmål.

En opmærksomhed er desuden, at forældrene ikke nødvendigvis har samme herkomst. Hvis far fx er dansk oprindelse, og mor er indvandrer, er barnet dansk, men der kan tales moderens modersmål i hjemmet.

Spørgeskemaundersøgelse:

Det er lovligt at lave en (frivillig) spørgeskemaundersøgelse blandt brugerne, hvor der spørges til sproggruppe, statsborgerskab og om hvor lang tid barnet og familien har været i Danmark – ud fra familiens oplysninger. I dag henter vi ikke oplysninger om baggrundsforhold eller sprogkompetencer, men vi har kendskab til børnenes sprog, antal elever pr. hold og hvilke skoler, børnene er tilknyttet i kommunen. Disse undersøgelser kan vi alene lave på brugere af modersmålsundervisning. Det vil ikke være muligt at identificere "potentielle" brugere af modersmålsundervisning, da vi ikke har oplysninger om borgernes modersmål.

Vedr. effektmåling/evaluering

Der er flere udfordringer i forhold til at iværksætte en effektmåling af modersmålsundervisning:

- a) hvilke af målene skal der måles på: Mundtlig eller skriftlig kompetence på dansk eller modersmålet
- b) der er ikke børn nok til at lave en valid måling, da der ikke er tale om en homogen gruppe hverken i forhold til alderstrin, sprog eller sprogkompetence
- c) det vil kræve en kontrolgruppe, hvilket vi ikke har.

Hvis man alligevel skulle forsøge sig med en evaluering af fx sproglig progression på modersmålet, ville det kræve resurser til sprogtestning. En sådan før-og-efter testning vurderes til omkring 3 - 4 timer pr. barn. Sat i forhold til det samlede antal elever fordelt på 5 sprog (som i 2017/2018 har fået tilbudt plads) vil det være en anslået udgift på ca. 100.000 kr.